

De keuze

n verhaal ien t Grunnegers deur Bè Kuipers

Dokter Tammeling was dörpsdokter en op leeftied. Nait echt old, volgende moand zol e vief-ensesteg joar worden, mor hai was nait ain van de jongsten meer. Hai ston op punt om mit zien praktiek te stoppen en rentnaaiern te goan.

Hai was hom bewust van zien leeftied en wis as dokter netuurlek hail goud hou of e leven mos om zo laank meugelk gezond te blieden. Hai leefde rusteg en kaalm, dee ale doagen zien lig-goamelke oefenings, at de goie dingen en nait te veul, rookte nait en dronk ook nait, behaalve op spezioale gelegenheden. Kortom, hai paasde goud op homzulf.

Zien kammeroad oet Amsterdam, n studiegenoot van vrouger en nou spezialist ien t UMC, dee persies t omgekeerde. Hai was alernoaste dik en dee alles wat n mens ofroaden wordt. Hai rookte as n schosstain, at veul en lekker en nait van t beste: vet, spek, sukker en zuid en nooit gain vrizze gruinten (bah). En verder n leven mit veul draank en vraauwlu en totaal gain bewegen.

Hai mos as dokter toch beder waiten, wer hom wel ais veurholden. Mor dat von hai apmoal flaauwkul. Bie hom ien t zaikenhoes kwamen ook mensen mit vrezelke zaiktes, dij wèl hail netjes leefden en goud oppaasden. t Zat hom nait zozeer ien hou je leefden, mor veul meer ien aanleg en touvaal, was zien overtugen.

t Leek of e zodounde zien haile leven op dokter Tammeling veur laag, want hai haar ien zien ogen veul meer plezaaiern en genoot van t leven. Tammeling dee dat absoluut nait volgens hom. Dij vegeteerde mor wat doar ien dat gat ien Grunnen. Dij dee alles beschaaiden en nam t leven bie beetjes. Dat was niks veur hom, man van de wereld.

"Stel die veur", zee kammeroad op n moal, "dastoe de keuze haars tussen twij dingen. De eerste keuze is: n laank leven ien gezondhaid, nog n twinneg, meschain wel dareg joar. Mor doe blifs dien haile verdere leven ien dien dörpke wonen, soamen mit dien vraauw en moaks niks mit van belang, n aintoneg leven. Mor krigs ook gain kwoalen en vrezelke zaiktes en ale ellende dij doar bie heurt.

Of doe leefs vanof nou nog tien joar, ook ien betrekkelk goie gezondhaid, mor vaals ien ain klap weg mit n hartaanval of mit n beroerte. En doar aan veurof gait n enerverend en opwien-dend leven. Doe gais aan rais over haile wereld, zigs de grode wereldsteden, moaks kennis met vremde kulturen en beleefs prachtege, mor ook spannende oaventuren. Publiceers meschain nog n onderzuik of schriks nog n bouk. Wat zolstoe kaizen?"

Dokter Tammeling mos stief over noadenken over dij keuze en zee: "Doar geef ik die over n week beschaaid van." t Was mor n idee van zien kammeroad vanzulf, n gedachtenexperiment. Zukke keuzen bestoan ien t echte leven nou ainmoal nait. Netuurlek kon e der veur kaizen veur n heftig leven, om op raais te goan en veul mit te moaken. En nog n moal publiceren haar hom altied al mooi tou leken.

Mor je mozzen t ook willen, dat raizen over haile wereld. En as e eerlek was haar e doar feidelk nait zoveul zin aan. Aal dat gevlaig van hot noar her. En den bèn je n moal ien New York of Las Vegas west of ien Beijing of Timboektoe, veraandert dan joen leven werkelk? Van aander kaant, wol e nog n klapper moaken din mos t nou wezen, zoveul tied van leven haar e ja nait meer.

Den toch mor n kort en heftig leven? Mor vervelend is ook mor betrekkelk. Hai haar plezaaiern ien t wonen ien t lutje, rustege dörpke, haar n grode toen, veul laifhebberijen en vernuverde hom hail best. Dus ja, wat is vervelend? En gezondhaid was ook nooit weg, dat haar e altied al vonden.

Gelukkeg haar dokter Tammeling dij keus van zien kammeroad nait echt, mor hai vuilde hom aal verplicht om n keus te moaken. Noa veul wikken en wegen en laange gesprekken mit zien

vraauw koos e din toch mor veur eerste keuze - laank en vervelend - en hai meldde dat aan zien kammeroad. Dij was t nait mit hom ains, hai mouk twijde keuze. Mor ze konden ter wel over hebben as kammeroaden.

Zomor op n dag, n haile zet loader, kreeg dokter Tammeling bericht dat zien kammeroad n haartaanval had haar en kort terop kreeg e ook nog n beroerte. Hai was nou haalfziedeg verlamd. Hai laag op intensive care en wer kunstmoateg ien leven holden, t was n wrak. Feidelk veeteerde hai, dat wat e eerder zulf nooit wild haar. Joa, zo kin t goan, docht dokter Tammeling.

Hai haar gain net goud-gevuil. Zo van, t is dien aigen schuld ja mit dien ongezone menaier van leven. Nee, dokter Tammeling von dat elk doun mout wat e zulf wil mit zien leven en dat elk doar ook zulf verantwoordelk veur is. Dokter Tammeling zien kammeroad was noa n poar moanden ien n verpleeghoes toch nog schielek overleden.

Mor ales went en ook t verlus van zien kammeroad begunde op nduur te slieten. Ientied ging t leven gewoon deur. Hai leefde rusteg en bedoard mit zien vraauw. Zai genoten van t leven ien t lutje dörpke en ze konden t ducht heur zo nog wel n zetje volhouden. Hai haar t idee dat zien keuze ook nog wel ais oetkommen kon.

Dokter Tammeling en zien vraauw haren n kat, n dikke swarde koader mit n widde bef en widde snorhoaren. Zai waren der hail maal mit en t was heur ainegste hoegenoot, kiender haren ze nait. Op n keer zat kat haile dag al ien grode kestaanjeboom en wol der nait oet.

Blikboar was e aargens van schrokken en duurfde hai nait te boom oet kommen, hou ze baaidend ook noar hom raipen en smeekten. Hai zat haalfweg verstieft op n hoast horizontoale tak, n meter of zeuven, aacht boven grond. Boom ston dichtachteg tegen t hoes en dokter Tammeling pakte laange ledder, zette dij tegen gevel aan en bestudaaierde hou hoog e klimmen mos om bie kat te kommen.

Verzichteg klom dokter wat stommelachteg bie ledder omhoog en hil hom stief vaast aan ziedkanten, baang as e was om te valen. Hai prout ondertied laive en geruststellende woordjes tegen zien kat: "Kom mor heur, wees mor nait baang, kom den laiverd, wiltoe n beetje melk?"

Dou e op zulfde hoogte as zien kat was schatte hai ofstand tussen hom en kat en docht, as ik n roam dou, heb ik hom. Hai was al wat driester worden en duufde ain haand lös te loaten. Zien vraauw ston onder bie ledder en raip benaauwd omhoog: "Kiek oet Hans, hol die goud vaast!"

Dokter Tammeling ston mit ain bain op ledder en hil hom mit ain haand vaast. Hai dee n uterste roam mit aander haand en haar kat bie t nekvel te pakken. Triomfantelk raip e noar beneden: "k Heb hom!" Mor hai lait kat doalek weer lös, omdat hai ledder onder zien vouten wegglieden vuilde en n onderdail van seconde ien lucht hangen bleef.

Dokter Tammeling kwam hail maal telande op toenbaank dij der persies onder ston, glee der òf en doarnoa mit kop op tegels. Hai kon nog net besevven dat dit t leste was, dat e doodging, doar was e oetaindelk ook dokter veur. En hai wis dat e gain tied meer haar om van wat din ook spiet te hebben.

En dat e mit zien leste oadem nog net ofschaid van zien vraauw nemen kon, dij t veur heur ogen gebeuren zaag en vanzulf haildaal overstuur was. En ook dat t persies drij uur was, want hai heurde torenklok sloagen. Mor wat e óók nog besepte was dat e gain laank en vervelend leven meer hebben zol en ook gain kort en enerverend leven.

Kat was ook noar beneden smakt en verschrikt te t hoes ien vlogen. Mekaaierde hom niks.

Groninger verhalen online

De eerder verschenen Groninger verhalen van Bé Kuipers staan 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html